

**SOUSTAVA SOUDŮ
SYSTÉM STÁTNÍCH
ZASTUPITELSTVÍ
ADVOKACIE
NOTÁŘSTVÍ
EXEKUTOŘI
INSOLVENČNÍ SPRÁVCI
VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV
DAŇOVÍ PORADCI**

Tereza Pondikasová

**Katedra civilního práva procesního;
Právnická fakulta MU**

Jak je možné
v České
republice
prosazovat
svá práva?

Prosazovat svá práva lze

~~svémocí
(zakázaná)~~

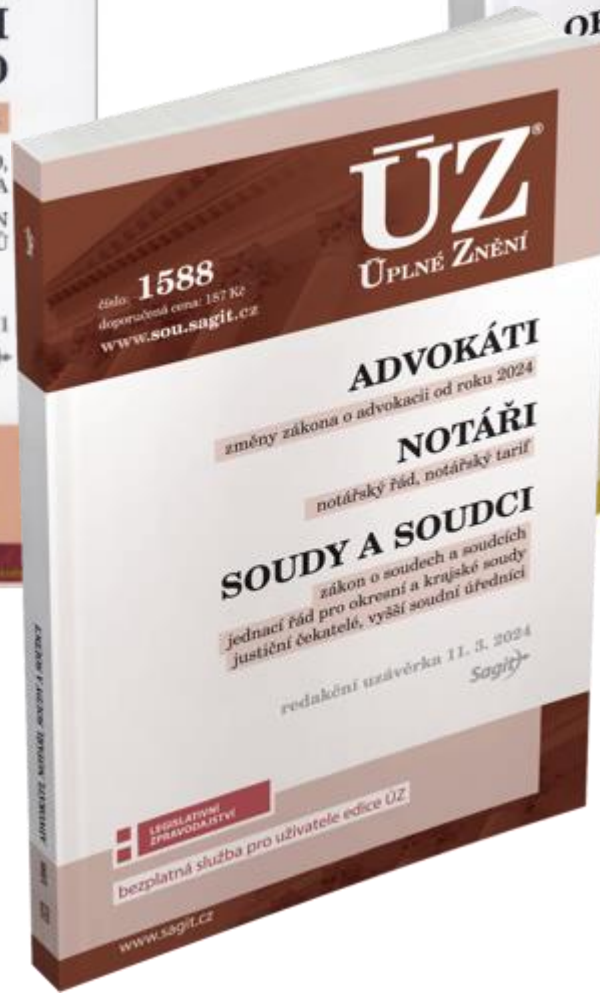
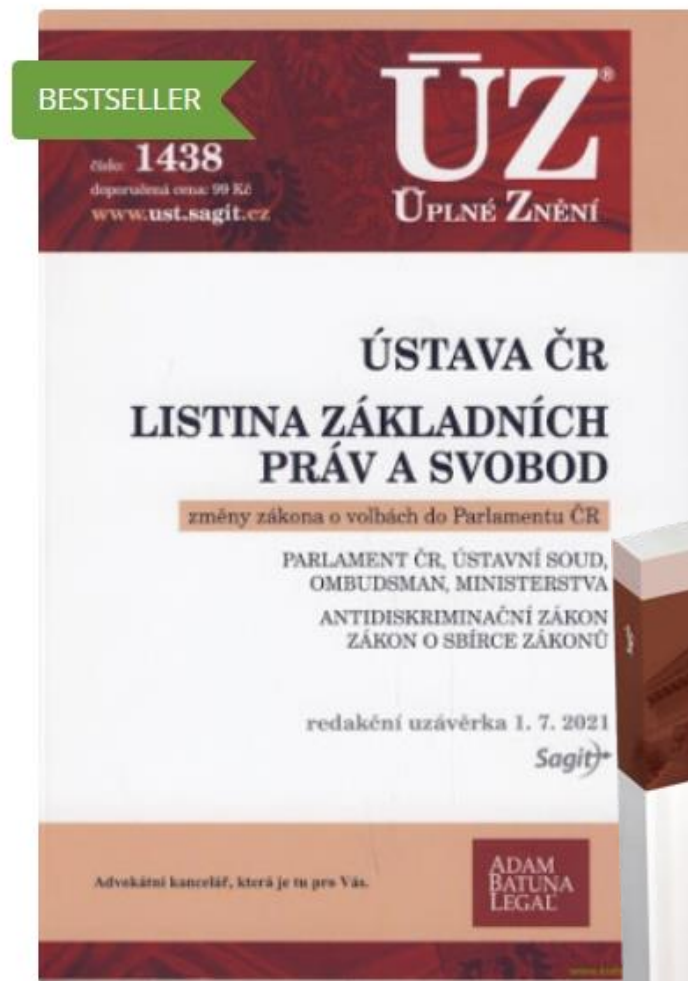
svépomocí
(omezená)

soudní
cestou

mimosoudní
cestou

SOUDNICTVÍ

SOUSTAVA SOUDŮ

DĚLBA MOCI VE STÁTĚ

moc zákonodárná

moc výkonná

moc soudní

ÚSTAVNÍ ZDROJE
POJEM „soudnictví“
DRUHY SOUDNICTVÍ
SOUDNÍ
PRAVOMOC
SOUSTAVA SOUDŮ

SOUDNICTVÍ – ÚSTAVNÍ ZDROJE

- Čl. 81 Ústavy: „*Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.*“
- Čl. 90 Ústavy: „*Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.*“
- Čl. 36 a násl. LZPS (Hlava pátá) – **právo na soudní ochranu**

SOUDNICTVÍ

- Činnost **nezávislých soudů** jako státních orgánů, vykonávaná **podle stanovených pravidel** spočívající v **závazném řešení konkrétních případů** podle právních norem (autoritativní řešení právních konfliktů)
- Výkonem soudnictví nemůže být pověřen nikdo jiný než soudy.
- Možnost státního (mocenského) donucení.

SOUDNICTVÍ

- **SOUDNÍ PRAVOMOC** = okruh záležitostí, které jsou soudy oprávněny i povinny projednávat a rozhodnout (vnitřní a vnější vymezení)
- **DRUHY SOUDNICTVÍ** (dle předmětu a pravidel procesu):
 - ❖ **civilní** (zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád)
 - ❖ **trestní** (zákon č. 141/1961 S., trestní řád)
 - ❖ **správní** (zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní)
 - ❖ **ústavní** (zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu)

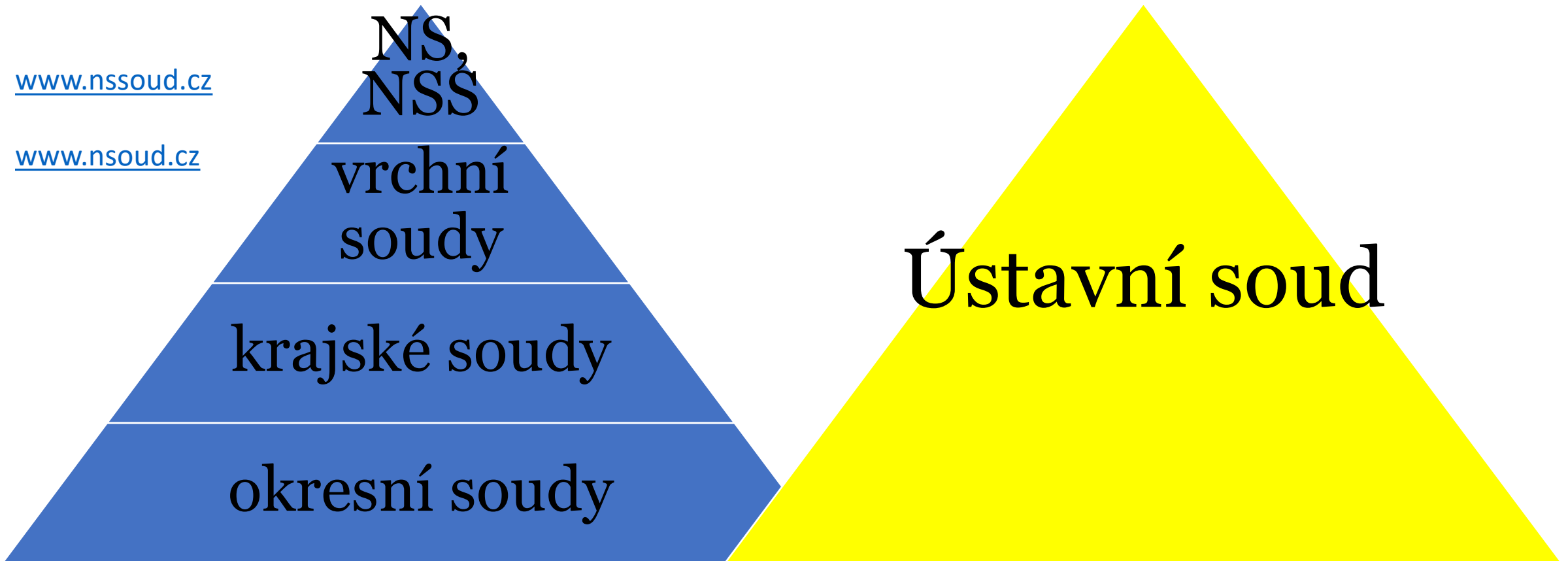
Jaké jsou
základní
principy
organizace
soudů?

Základní principy organizace soudů

- zásada **nezávislosti** a nestrannosti soudů a soudců
- zásada výkonu soudnictví pouze soudem
- zásada zákonného soudu a soudce
- zásada obsazení soudu senátem či samosoudcem
- zásada účasti laického prvku na výkonu soudnictví (?)

Soustava obecných soudů a zvláštních soudů a příslušnost

SOUSTAVA SOUDŮ

Okresní soudy (86), vč. Obvodních soudů pro Prahu 1-10 a Městského soudu v Brně

- soudy I. stupně (civilní, trestní úsek) – v Praze obvodní soudy, v Brně

Krajské soudy (8, vč. Městského soudu v Praze)

- soudy I. /II. stupně
- I. st. ve správním soudnictví

Vrchní soudy (2; Olomouc, Praha)

- soudy II. stupně (ne správní soudnictví!)

SOUSTAVA SOUDŮ

Nejvyšší soud (trestní, občanskoprávní a obchodní kolegium)

- rozhodování o dovolání, sjednocování judikatury

Nejvyšší správní soud

- soud II. stupně (kasační) ve správním soudnictví

Ústavní soud

- oddělený od tzv. obecných soudů - ochrana ústavně zaručených práv

MIMOSOUDNÍ ŘEŠENÍ SPORŮ

ROZHODČÍ ŘÍZENÍ

MEDIACE

SPOTŘEBITELSKÉ SPORY

mimosoudní
řešení sporů

```
graph TD; A[mimosoudní řešení sporů] --- B[rozhodčí řízení]; A --- C[mediace]; A --- D[další způsoby...]
```

rozhodčí
řízení

mediace

další
způsoby...

ROZHODČÍ ŘÍZENÍ

- zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů
 - smluvní přenesení pravomoci na rozhodce (stálý rozhodčí soud)
 - závaznost a vykonatelnost rozhodčích nálezů
 - od r. 2016 **nelze** ve spotřebitelských sporech

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

MEDIACE

- zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci
- preventivní funkce, dobrovolnost
 - ale! mediace nařízená soudem (§ 100 OSŘ, § 503 ZŘS)
- postup při řešení konfliktu za účasti 1 či více mediátorů
 - psychologické působení na účastníky sporu, podpora komunikace
- cíl - uzavření mediační dohody
 - nezávazná, nevynutitelná (x schválení ve formě smíru)

Seznam mediátorů

Jméno	<input type="text"/>	Preferovaná lokalita působnosti	<input type="text" value="v"/>
Příjmení	<input type="text"/>	Jazyky mediace	<input type="text" value="v"/>
IČO	<input type="text"/>	Zaměření	<input type="text" value="v"/>
Ulice	<input type="text"/>	☐ Zaměření na rodinnou mediaci	
Obec	<input type="text"/>	☒ Všichni	
		☐ Pouze aktivní mediátoři	

SPOTŘEBITELSKÉ SPORY

- **mimosoudní řešení spotřebitelských sporů (ADR)**

(zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele)

- spor z **kupní smlouvy** nebo ze **smlouvy o poskytování služeb** (výjimky § 20d)

- **subjekty řešení sporů**

- ❖ Finanční arbitr (zákon č. 229/2002 Sb.)

- ❖ Český telekomunikační úřad – poštovní služby, služby elektronických komunikací

- ❖ Energetický regulační úřad

- ❖ Česká obchodní inspekce

- ❖ ČAK

- ❖ jiný subjekt (pověření MPO)

- zahájení **pouze na návrh spotřebitele**

- možnost soudního přezkumu rozhodnutí v řízení podle části páté OSŘ

STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ

PŮSOBNOST

SOUSTAVA STÁTNÍCH ZASTUPITELSTVÍ

STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ

- zákon č. 283/1993 Sb., o státních zastupitelstvích
- soustava úřadů státu, určených k **zastupování státu** při ochraně veřejného zájmu
- **státní zástupce - působnost**
 - **orgán veřejné žaloby v trestním řízení**
 - dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení (OČTŘ)
 - **dozor nad dodržováním právních předpisů v místech omezení osobní svobody**
 - vazba, věznice, ochranné léčení, zabezpečovací detence, ochranná nebo ústavní výchova
 - **prevence kriminality a pomoc obětem trestné činnosti**
 - **oprávnění v rámci nesporných civilních řízení**

Soustava státního zastupitelství

SOUSTAVU STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ TVOŘÍ

NSZ (ČR) NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ
BRNO

VSZ (2) VRCHNÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ
PRAHA, OLOMOUC

KSZ (8) KRAJSKÝCH STÁTNÍCH ZASTUPITELSTVÍ

OSZ (86) OKRESNÍCH STÁTNÍCH ZASTUPITELSTVÍ

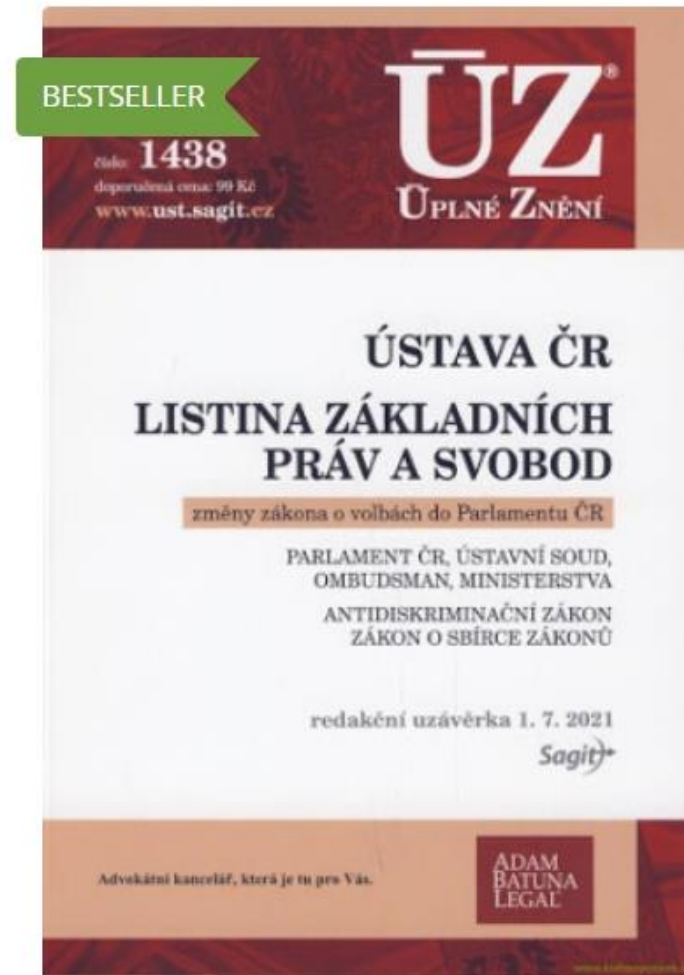
SOUSTAVA STÁTNÍCH ZASTUPITELSTVÍ

- **Nejvyšší státní zastupitelství**
- **Vrchní státní zastupitelství** (Praha, Olomouc)
- **Krajská státní zastupitelství** (v Praze Městské státní zastupitelství)
- **Okresní státní zastupitelství** (v Praze obvodní státní zastupitelství, v Brně Městské státní zastupitelství)

- sídla a územní obvody = sídla a územní obvody soudů
- hierarchie - **dohled** článků vyšších nad činností článků nižších

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA
PRÁVNÍ RÁMEC

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV

- zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv
- **působnost**
 - ochrana osob před jednáním úřadů
 - správní úřady, orgány ÚSC při výkonu státní správy atd.
 - návštěvy míst, kde se nacházejí osoby omezené na svobodě
 - vazba, věznice, zabezpečovací detence, ústavní výchova, zdravotnická zařízení , apod.
 - ve věcech práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací
 - sledování zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění
 - v oblasti práv osob se zdravotním postižením
- **mimo působnost**
 - výkon soudnictví
 - soukromoprávní vztahy

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV

- **šetření** – zahajuje na základě **podnětu**/z vlastní iniciativy - stanoviska + opatření k nápravě
- zveřejňování **doporučení**,
- každoročně **souhrnná závěrečná zpráva**
- oprávnění podat:
 - **návrh ÚS na zrušení podzákonných PP**
 - **žalobu ve veřejném zájmu**

Výstupy z činností

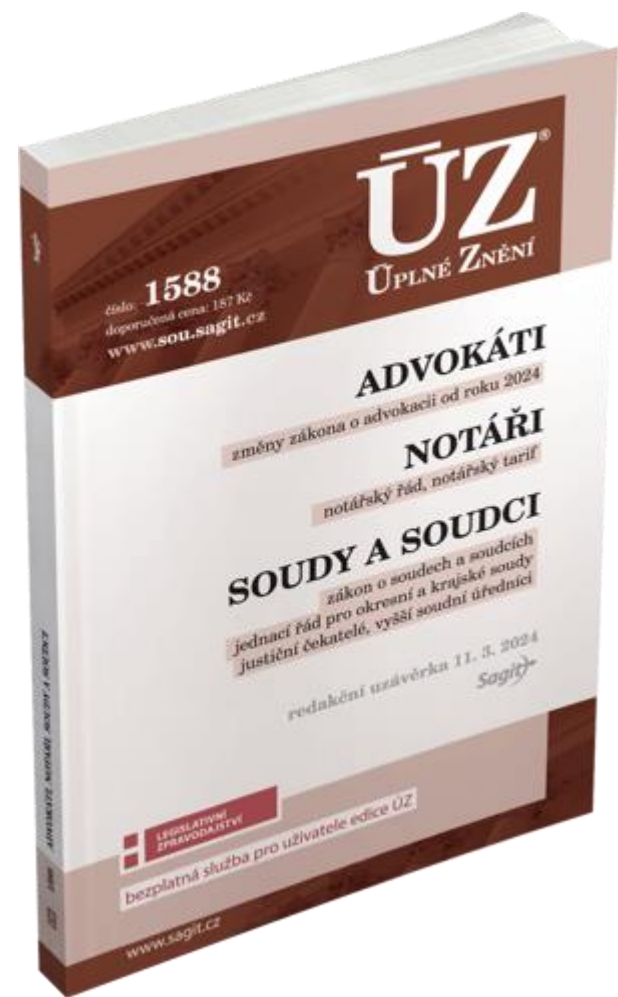
- [Tiskové zprávy](#)
- [Zpravodaj](#)
- [Podcasty](#)
- [Výroční zprávy](#)
- [Sborníky a publikace](#)
- [Výzkumy](#)
- [Doporučení](#)
- [Materiály na vládu](#)
- [Bulletiny CRPD](#)
- [Seriál na ČT](#)
- [Poradní orgán CRPD](#)

Právnícké profese

- soudci
- státní zástupci
- advokáti
- notáři
- soudní exekutoři
- insolvenční správci
- mediátoři
- daňoví poradci

SOUDCI

SOUDCI

- zákon č. 6/2002 S., o soudech a soudcích
- zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů
- soudce jmenuje prezident republiky bez časového omezení
 - soudci Ústavního soudu jmenováni na 10 let
 - limitace věkem (zjednodušeně od 30 let do 70 let; soudci Ústavního soudu až od 40 let)
- kárná odpovědnost soudců za kárná provinění
- ukládají se kárná opatření
 - důtka, snížení platku, ale i odvolání z funkce soudce

Další další osoby podílející se na rozhodovací činnosti soudů

- (přísedící)
- **asistent soudce**
 - odborný pomocník soudce
 - může se stát soudcem po vykonání odborné justiční zkoušky
- **justiční kandidát**
 - právník, který se po absolvování odborné praxe a vykonání odborné justiční zkoušky připravuje, aby se mohl stát soudcem
- **vyšší soudní úředník**
- **soudní vykonavatel**
 - zaměstnanec soudu, zajišťuje především realizaci některých exekucí

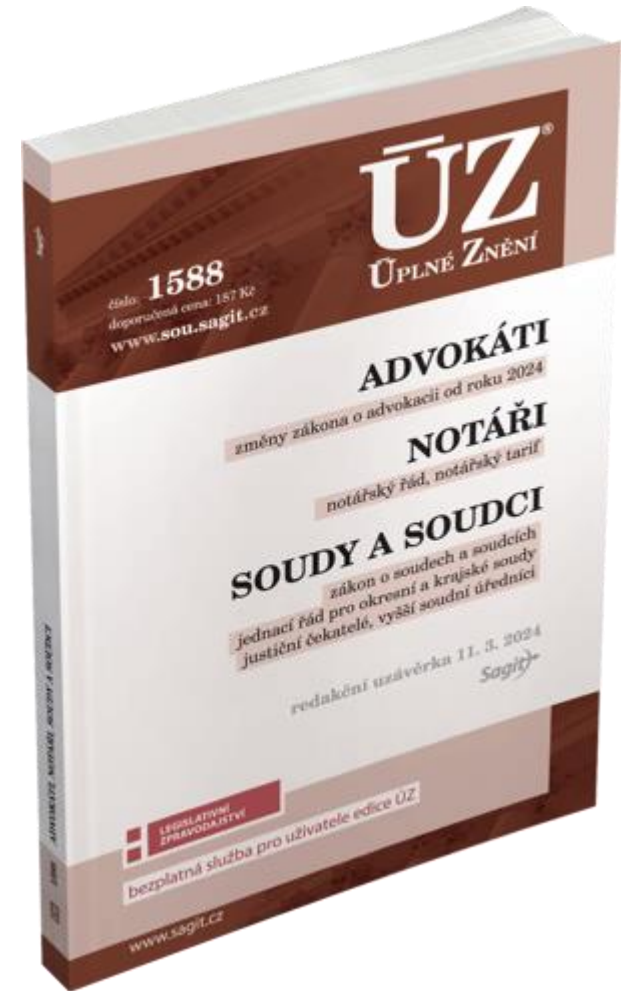
STÁTNÍ ZÁSTUPCI

- zákon č. 283/1993 Sb., o státních zastupitelstvích
- jmenuje ministr spravedlnosti na návrh nejvyššího státního zástupce bez časového omezení
 - limitace věkem (zjednodušeně od 25 let do 70 let)
- kárná odpovědnost za kárná provinění
- ukládají se kárná opatření
 - důtka, snížení platku, ale i odvolání z funkce
- změna od 1. 7. 2024:
 - vrchní, krajský nebo okresní státní zástupce může být odvolán ze své funkce pouze rozhodnutím vydaným v kárném řízení; nikoli ministrem spravedlnosti

ADVOKACIE

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA
PRÁVNÍ RÁMEC

ADVOKACIE

- zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii; stavovské předpisy
- vyhláška č. 177/1996 Sb., advokátní tarif

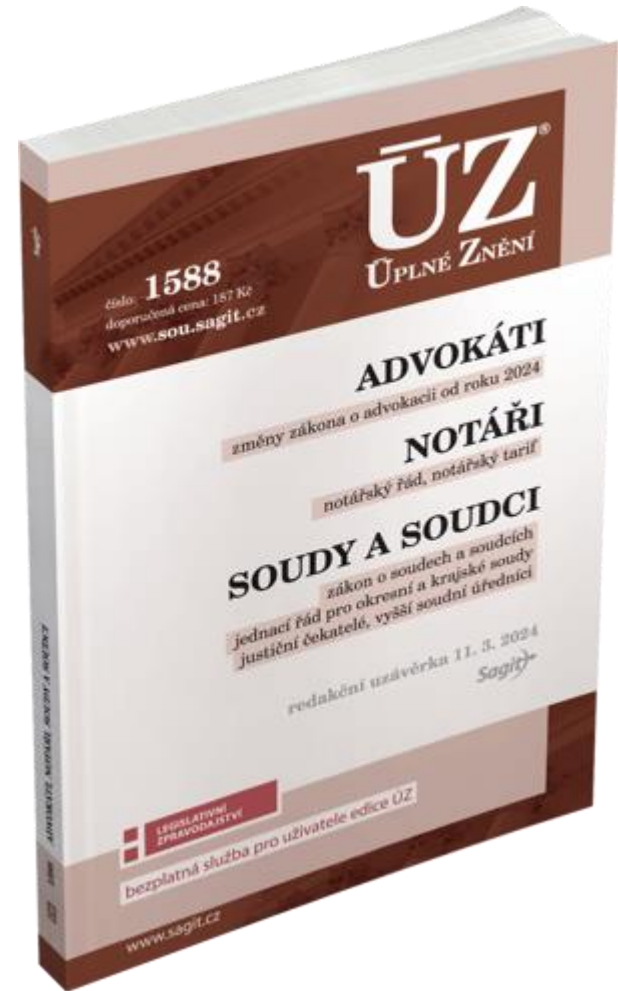
- **advokát** (seznam ČAK)
- **činnost**
 - **poskytování právní pomoci soustavně, nezávisle, za úplatu profesionalita** (mlčenlivost, vázanost pokyny klienta, odpovědnost)
 - **univerzalita** (zastupování před soudy/jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udílení právních porad, sepisování listin, zpracování právních rozborů aj.)
 - **výlučnost** (jediná profese oprávněná k výkonu uvedené činnosti)
- **povinné zastoupení advokátem**
 - řízení o dovolání, o kasační stížnosti, o ústavní stížnosti
- **substituční oprávnění** (advokát/koncipient)
- profesní samospráva (ČAK)

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

NOTÁŘSTVÍ

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA
PRÁVNÍ RÁMEC

NOTÁŘ A NOTÁŘSKÝ ÚŘAD

- zákon č. 358/1992 Sb., notářský řád
- **notář**
 - fyzická osoba splňující zákonné předpoklady, kterou stát pověřil notářským úřadem
- **notářský úřad**
 - soubor pravomocí k notářské a další činnosti stanovený zákonem trvale spojený s místem výkonu této činnosti
- **účel notářské činnosti**
 - prevence sporů, ochrana práv, právní jistota (veřejná víra)
- **nezávislost, princip *numerus clausus*** notářských úřadů

NOTÁŘSKÁ A DALŠÍ ČINNOST

- **notářská činnost**
 - sepisování **veřejných listin** o právních jednáních
 - **osvědčování** právně významných skutečností a prohlášení
 - přijímání **peněz a listin do notářské úschovy**
- **právní služby** v souvislosti s notářskou činností
 - **poskytování právní pomoci** (omezený rozsah)
 - **správa majetku**
- činnost **soudního komisaře** v řízení o dědictví

SOUDNÍ EXEKUTOŘI

ZÁKLADNÍ
CHARAKTERISTIKA
PRÁVNÍ RÁMEC

SOUDNÍ EXEKUTOŘI A EXEKUTORSKÝ ÚŘAD

- zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád
- **exekutor** – fyzická osoba, kterou stát pověřuje exekutorským úřadem
- **mlčenlivost, odpovědnost za újmu** (zákon č. 82/1998 Sb.), kárná a trestní odpovědnost
- **princip *numerus clausus*** exekutorských úřadů
- **Exekutorská komora ČR** (profesní samospráva)
- vede Centrální evidenci exekucí)

Exekutorská komora
České republiky

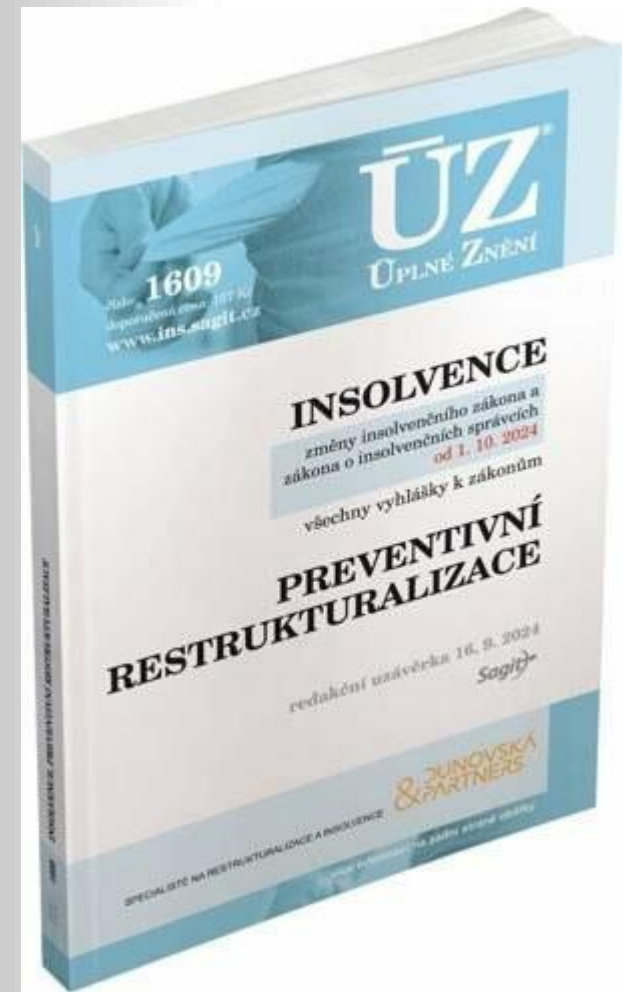
OPRÁVNĚNÍ SOUDNÍHO EXEKUTORA

- **vykonávat exekuční činnost** (nucený výkon exekučních titulů)
- poskytovat **právní pomoc** oprávněnému nebo povinnému po vydání exekučního titulu
- **provádět autorizovanou konverzi dokument**
- **sepisovat exekutorské zápisy** (veřejné listiny)
- přijímat v souvislosti s exe řízením do **úschovy peníze, listiny/jiné movité věci**
- **doručení písemností soudu/vykonávat funkci soudního vykonavatele**
- provádět **dražbu** movité nebo nemovité věci
- **zjišťovat a spravovat majetek** (zajištění dle TŘ)
- vydávat **stejnopisy, opisy a výpisy**
- činit oznámení o výhradě práva dovolat se neúčinnosti právního jednání

INSOLVENČNÍ SPRÁVCI

ZÁKLADNÍ
CHARAKTERISTIKA
PRÁVNÍ RÁMEC

INSOLVENČNÍ SPRÁVCI

- zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
- zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon
- procesní subjekt insolvenčního řízení (fyzická osoba, v.o.s)
- činnost
 - přezkoumávání přihlášených pohledávek věřitelů
 - nakládání s majetkovou podstatou dlužníka (správa, zpeněžování)
 - řešení incidenčních sporů
- musí upřednostňovat společný zájem věřitelů před zájmy vlastními
- svědomitost, odborná péče
- odpovědnost za škodu

DAŇOVÍ PORADCI

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA
PRÁVNÍ RÁMEC

Komora daňových
poradců České republiky

DAŇOVÉ PORADENSTVÍ

- zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře DP
- poskytování **právní pomoci a finančně ekonomických rad** ve věcech daní, odvodů, poplatků a jiných plateb (a věcech souvisejících)
- **daňový poradce** – osoba zapsaná v seznamu daňových poradců
- **čestnost, svědomitost, mlčenlivost**
- odpovědnost za škodu vzniklou v souvislosti s výkonem daňového poradenství

DĚKUJI ZA POZORNOST

tereza.pondikasova@LAW.MUNI.CZ

Zdroj obrázků – internetové stránky jednotlivých institucí a komor